

Handläggare
Hagström Ingela
Opard Ylva

Datum
2015-10-27

Diarienummer
KSN-2015-1831

Kommunstyrelsen

Riktlinje för sociala investeringar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att anta förslag till riktlinjer för sociala investeringar enligt **bilaga**, samt

att anmäla ärendet till kommunfullmäktige.

Ärende

Kommunfullmäktige gav i beslutet om IVE 2015-18 kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinje för sociala investeringar. I Mål och budget för 2016 finns medel avsatta för att arbeta efter föreslagen riktlinje.

Föredragning

Sociala investeringar skiljer sig från övriga välfärds- och folkhälsoinsatser genom att uppföljning, utvärdering och fokus på avkastning är av stor vikt. De ska ge hög social effekt per krona i jämförelse med traditionella satsningar och vara möjliga att implementera i den ordinarie verksamheten. Arbets sättet innebär en perspektivförskjutning från att betrakta sociala insatser som kostnader till att betrakta dem som investeringar i människor som kan få positiva effekter på framtida utgifter.

Ambitionen med sociala investeringar är att bidra till att finna de bästa insatserna för att förbättra invånares hälsa eller välfärd. Syftet är att förbättra resursutnyttjandet inom och mellan olika tidsperioder och ansvarsområden. Satsningen innebär befintliga och nya metoder prövas och utvecklas.

Därutöver ska kommunens arbete med sociala investeringar bidra till ökad kunskap i organisationen om evidensbaserade metoder och arbets sätt i organisationen, uppföljning och utvärdering samt hur effekter av sociala satsningar kan ligga till grund för en beräkning av hur de påverkar kommunens kostnader och intäkter.

I Mål och budget har till kommunstyrelsen avsatts medel för sociala investeringar. Kostnaderna tas det år de uppstår. Utbetalningar för de under perioden faktiskt uppkomna kostnaderna sker i efterhand till den nämnd som ansökt om bidrag för den sociala investeringen.

Återbetalningsplanen är ett underlag i mål- och budget arbetet. Återbetalningen sker genom att kommunbidraget minskas för den verksamhet som förväntas påverkas ekonomiskt positivt av den sociala investeringen.

Ekonomiska konsekvenser

Sociala investeringar är ett begrepp som inte ska förväxlas med ekonomiska investeringar med bestämda avskrivningstider. Det är en metod för att tydligare räkna hem effekter av förebyggande insatser inom det sociala området.

Samordningen för planering och drift av sociala investeringar kommer att medföra att en ökad arbetsinsats för kommunledningskontoret. Det behövs insatser för framtagning av verktyg, modeller med mera, det behövs även insatser i form av förankring, handledning och utbildning.

Av till kommunstyrelsen avsatta medel bedömer kontoret att cirka en miljon kronor används för att samordna, administrera och utveckla arbetet

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

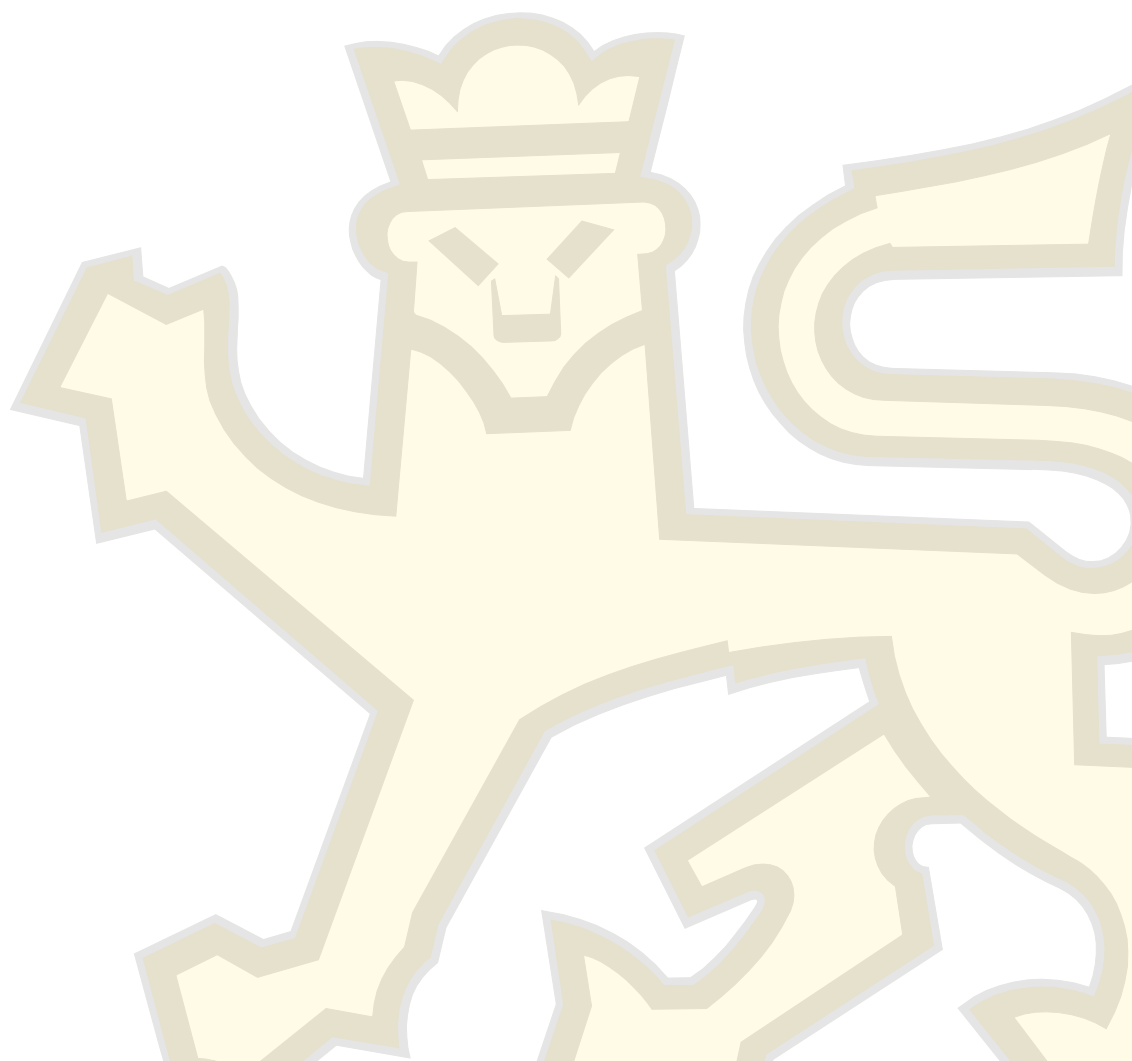
Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Riktlinje

för Sociala investeringar

Ett normerande dokument som XXX
fattade beslut om 201x-xx-xx

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn Riktlinje för sociala investeringar	Fastställd av	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 1 (5)
Diarienummer KSN-2015-1831	Berörd verksamhet Uppsala kommun	Dokumentansvarig	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Riktlinje för sociala investeringar

Mål och budget 2016 med plan för 2017- 2018 betonar vikten av förebyggande insatser. Genom att arbeta förebyggande ökar möjligheterna att undvika arbetslöshet, social utsatthet och ökande sociala och ekonomiska klyftor. Genom att bryta negativa händelseförlopp kan individernas livssituation förbättras samtidigt som samhällets framtida kostnader minskas och den kommunala ekonomiska hushållningen förbättras.¹

Definition

Det sociala investeringsperspektivet handlar om att säkerställa att rätt insats görs för varje individ eller grupp vid rätt tidpunkt och med hög kvalitet. På detta sätt kan nytta skapas för varje insatt krona där socio- och hälsoekonomiska beräkningar kan vara ett komplement. Nyttan är ökad livskvalité och vinst för individ, kommun och samhället i stort.

Sociala investeringar ska möjliggöra för förbättringsarbete genom metodprövning (pröva nya metoder), metodutveckling (utveckla befintliga metoder) eller social innovation (skapa nya arbetssätt). Det handlar om att förbättra invånarens hälsa eller välfärd samt skapa ett mer effektivt resursutnyttjande inom och mellan tidsperioder.²

Sociala investeringar skiljer sig från övriga välfärds- och folkhälsoinsatser, då uppföljning, utvärdering och fokus på avkastning är av stor vikt.

Syftet med denna riktlinje

Syftet är att skapa en enhetlighet i hanteringen av genomförande av sociala investeringar. Den beskriver hur Uppsala kommun ska ta fram, besluta och realisera genomförandet av sociala investeringar.

Ansvarig

Kommunstyrelsen fattar beslut om denna riktlinje. Kommunstyrelsen fattar beslut om vilka av de inkomna ansökningarna som ska godkännas och tilldelas medel. Kommunledningskontoret har ansvar för att förvalta riktlinjen, vilket innebär att säkerställa tillämpning, följa upp och revidera vid behov. Varje chef inom den verksamhet som berörs av riktlinjen ansvarar för att dess innehåll är känt och används bland medarbetarna. Riktlinjen publiceras på kommunens intranät.

---

¹ Uppsala kommun, *Mål och budget 2016 med plan för 2017-2018*.

² Jannesson, Erik & Jonsson, Robert (2015) "Organisering och styrning av sociala investeringar" Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet, sid 2-6

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställd av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 2 (5)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Sociala investeringar

Syftet med sociala investeringar i Uppsala kommun är att genom förebyggande insatser stödja individer och grupper för att minska behovet av mer kostsamma framtida insatser. Utgångspunkten för detta är att det är socialt och ekonomiskt effektivt att i ett tidigt skede stödja individer eller grupper som riskerar att hamna i utsatthet.

Mål

Samtliga sociala investeringar som beviljas medel av Uppsala kommun ska:

- Bygga på beprövad erfarenhet eller evidens
- Ge hög social effekt per krona i jämförelse med andra jämförbara satsningar
- Leda till sådana besparingar i kommunens ordinarie arbete att satsningen är lönsam på kort och lång sikt
- Vara möjliga att implementera i den ordinarie verksamheten.

Därutöver ska kommunens arbete med sociala investeringar bidra till ökad kunskap i organisationen om:

- Evidensbaserade metoder och evidensbaserat arbete i organisationen
- Uppföljning och utvärdering
- Hur effekter av sociala satsningar kan ligga till grund för en beräkning av hur de påverkar kommunens kostnader och intäkter.

Grundkriterier

Samtliga sociala investeringar som beviljas medel ska uppfylla följande grundkriterier:

- Uppfylla Uppsala kommuns syfte och mål med sociala investeringar
- Baseras på evidens eller beprövad erfarenhet
- Leda till ekonomisk hushållning och minskade resursbehov i framtiden
- Vara utvärderingsbara, det vill säga vara möjliga att beräkna, värdera och mäta
- Tydligt och trovärdigt beskriva vilka effekter som kan förväntas, under vilken tidsperiod effekterna förväntas inträffa samt hur och med vilken frekvens dessa effekter ska mätas. En konsekvensbeskrivning utifrån ett jämställdhets- och barnperspektiv bör även bifogas
- Redovisa en trovärdig kalkyl för kostnader och intäkter, samt hur de sociala effekterna omvandlas till ekonomiska effekter för kommunen
- Redovisa en tydlig och trovärdig plan för hur projektet kan implementeras i den ordinarie verksamheten vid avslut av projektet
- Tydligt beskriva nödvändigt underhåll (efter projekttidens slut) och eventuella behov av följdinvesteringar, för att de sociala effekterna ska bli varaktiga över tid, samt redovisa en trovärdig kalkyl för finansieringen av dessa insatser.

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 3 (5)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Urvalskriterier

När flera ansökningar kommer in behöver en prioritering genomföras. Mellan de satsningar som uppfyller grundkriterierna görs en prioritering utifrån hur väl de uppfyller nedanstående urvalskriterier. Kriterierna är inte viktade.

- **Effektivitet:** en insats som bedöms generera större hälsoekonomisk effekt per satsad krona än övriga insatser samt en långsiktig kostnadseffektivitet för kommunen, såväl under som efter projektiden
- **Resultat och uppföljning:** en insats som bättre än övriga insatser kan följas upp, utvärderas och med god säkerhet beräkna projektets sociala och ekonomiska effekter.
- **Varaktighet:** en insats som, med hjälp av beskrivet underhåll och eventuella följdinvesteringar, bättre än övriga insatser förvaltar effekten av investeringen under en längre tid
- **Implementeringsbarhet:** en insats som bedöms ha bättre förutsättningar att på ett framgångsrikt sätt implementeras i den ordinarie verksamheten än övriga insatser
- **Insatser som direkt eller indirekt riktar sig till barn, unga samt unga vuxna:** förebyggande eller främjande insats som bedöms ha en direkt eller indirekt påverkan på barn och ungas samt unga vuxnas levnadsvillkor. En insats som främjar god hälsa och ökad delaktighet i samhället.

Ansökningsprocess

Alla förvaltningar, bolag och styrelser kan ansöka om att få ta del av medel utifrån de ställda kriterierna. Det första steget i ansökningsförfarandet är att lämna in en idébeskrivning utifrån framtagen mall. Den ska kort beskriva och definiera vilket problem satsningen ska lösa, vilken målgrupp den ska vända sig till samt vilka verksamhetsområden och förvaltningar som berörs av satsningen, såväl resultatmässigt och kostnadsmässigt.

Det är viktigt att en satsning är väl genomtänkt och bearbetad. Nedan följer en checklista som kan ligga till grund för den initiala processen.

- Definiera vilket problem satsningen ska lösa
- Definiera målgrupp för satsningen
- Definiera vilka verksamhetsområden och förvaltningar som berörs av satsningen, såväl resultatmässigt som kostnadsmässigt
- Ta kontakt med de berörda förvaltningarna för att förankra idén och formulera därefter en idébeskrivning

När en idébeskrivning inkommit sker en återkoppling till de sökande inom en månad. Om idébeskrivningen anses uppfylla mål och syften med kommunens sociala investeringar samt ha förutsättningar att uppfylla grundkriterier och de krav som i övrigt ställs på en ansökan, ombeds de sökande att lämna in en fullständig ansökan in enligt framtagen mall.

Till ansökan ska även bifogas:

- En kostnadskalkyl och en beräkning av nyttoeffekter
- En plan för uppföljning och utvärdering

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 4 (5)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

- En plan för återbetalning
- Tidsperioden för satsningen ska specificeras.

Ansökan ska vara förankrad med och undertecknad av samtliga berörda förvaltningschefer.

Ett första möte bokas in med de vars ansökningar bedöms uppfylla kriterierna. Under mötet går ansökan och dess reella förutsättningar igenom. Om det finns en gemensam uppfattning om att insatsen har goda förutsättningar att lyckas, upprättas en plan för hur processen ska fortlöpa. I detta skede kan kommunledningskontoret vara ett stöd och praktiskt bidra i framtagandet av exempelvis uppföljnings- och utvärderingsplan, underhållsplan och kalkyler för att omvandla sociala effekter till ekonomiska effekter.

Insatsen bedöms därefter av en styrgrupp som även har mandat att prioritera bland de inkomna ansökningarna. Efter deras bedömning tas ansökningarna vidare till kommunstyrelsen för beslut. Om medel beviljas ska de sökande utarbeta en utbetalningsplan, samt en återbetalningsplan som ska godkännas av styrgruppen. Först därefter kan satsningen påbörjas. Fortsatta utbetalningar är beroende av att projektet följer uppgjorda planer samt i övrigt är följtsamt gentemot styrningen av sociala investeringar.

Beslutsprocess och organisation

Kommunstyrelsen fattar beslut om vilka av de inkomna ansökningarna som ska godkännas och tilldelas medel. En styrgrupp, som tillsätts av stadsdirektören och leds av kommunledningskontoret, leder processen kring inkomna ansökningar. De har till uppgift att aktivt följa och bevaka arbetet med sociala investeringar, samt ta del av ansökningar som inkommer. Det är styrgruppen som rekommenderar prioritering av ansökningarna, om en sådan situation uppstår.

Som sammanhållande länk finns samordnarfunktioner, på kommunledningskontorets avdelning för social hållbarhet samt ekonomistaben. Det är samordnarna som tar emot idéer och ansökningar, fungerar som stödfunktion i organisationen, vägleder, utbildar och är ansiktet utåt i arbetet.

Finansiell modell

I kommunens mål och budget ska det till kommunstyrelsen avsättas en budget, finansierat via kommunbidrag, för sociala investeringar. Kostnaderna kommer att hanteras via driften och kostnaderna tas det år de uppstår.

Utbetalningar sker i efterhand till den nämnd som ansökt om bidrag för den sociala investeringen med avräkning tre gånger per år, i samband med tertial- och årsbokslut. Underlaget för utbetalningarna ska vara de under perioden faktiskt uppkomna kostnaderna.

Återbetalningsplanen är ett inspel i mål- och budget arbetet och återbetalningen sker genom att kommunbidraget minskas för den verksamhet som förväntas påverkas ekonomiskt positivt av den sociala investeringen.

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställd av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 5 (5)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Uppföljning och utvärdering

Sociala investeringar ska följas upp löpande samt utvärderas en gång per år samt vid avslut. Uppföljning och utvärdering ska grundas i framtagna metoder, modeller och verktyg, samt bidra till såväl uppföljning och utvärdering av det enskilda projektet som stimulansmedlen i deras helhet. Inför start av satsning ska en plan för uppföljning och utvärdering tas fram. Syftet med en sådan plan är att säkra att rätt uppgifter följs upp på rätt sätt och med rätt frekvens under genomförandet. Därigenom blir det möjligt att utvärdera satsningen utifrån såväl resultat som sociala och ekonomiska effekter.

Arbetsätt och metoder ska dokumenteras och följas upp löpande. För att evidensbaserade satsningar ska bibehålla evidensen under genomförandet är det viktigt att den föreskrivna metoden följs. I planen för uppföljning och utvärdering ska en beskrivning av hur följsamheten mot de evidensbaserade metoderna följs upp ingå.

Utöver uppföljning och utvärdering av den enskilda satsningen, ska en samlad utvärdering av kommunens sociala investeringar göras varje år inför mål och budgetplanering samt en fördjupning göras efter två år i drift. I dessa utvärderingar fokuseras genomförandet av satsningen, uppnådda resultat och ekonomiska effekter för kommunen. I den mån det är möjligt görs även en samhällsekonomisk bedömning av de genomförda satsningarna.